

La Coma

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al lloc de la Coma a sota del solà de Sant Marc
Emplaçament	Al costat del torrent de la Coma. Pista de Gavarrós a l'Estret. Trencall al pla de l'Arca. 1'5 Km.
Alçada:	1133
Coordenades:	
Latitud:	42.26803
Longitud:	1.90945
UTM Est (X):	410063
UTM Nord (Y):	4680112

Classificació

Número de fitxa	08099-170
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Popular
Segle	XI-XVIII
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Completament arruïnada, coberta de vegetació i amb la majoria de les parets enderrocades.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08098A000500019
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dg., 05/03/2017 - 01:00

Descripció

Les ruïnes de la casa de la Coma es situen a la riba dreta del torrent de la Coma en una zona de planells sota el solà de Sant Marc. Es tracta de les ruïnes de la casa, l'era i els coberts que hi havia annexos. La casa, encara que sigui completament arruïnada, en podem endevinar la seva antiga planta de forma rectangular, de tres cossos i orientada a sud-est. Segons un quadre de Joan Arocas conservat a la casa dels seus familiars a Guardiola de Berguedà, sabem com era la casa. Estava composta per una planta baixa, un primer pis i golfes cobertes amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal que donava a la banda sud on hi havia l'era. Segons el quadre hi havia un predomini del massís respecte el buit en quant a la distribució de les obertures. A la planta baixa hi havia un porxo coronat per una llinda de fusta que donava entrada al vestíbul i també una porta que comunicava amb les corts. La meitat est de la planta primera i sota coberta estaven ocupades per àmplies eixides amb balcons de fusta que ocupaven la meitat de la façana i sostingudes per pilars de pedra. Al costat oposat hi havia obertures de reduïdes dimensions. D'aquesta façana avui dia només es conserva la part més baixa amb aparell de pedra mal treballada, unida amb argamassa de calç i disposades en filades més aviat irregulars. A les façanes laterals hi havia un predomini del massís respecte el buit, especialment a la cara nord i oest on hi havia el volum del forn de pa, encara avui conservat i amb aparell també de maçoneria. L'interior de la planta baixa estava ocupat per quadres i estables i altres dependències agràries. Cal destacar que una d'aquestes cambres encara es conserva avui dia amb coberta de volta de canó de tipus "encofrat" amb les marques dels taulons encara marcades i amb l'accés format per una porta en arc de mig punt. En un costat hi havia l'escala de pedra que permetia l'accés a la planta principal, avui pràcticament desapareguda. En aquesta planta s'hi situava la sala i la cuina amb el forn de pa, avui desaparegut, llevat d'algunes llindes de fusta. Fora de l'àmbit de la casa s'hi adossava tot un volum rectangular orientat de nord a sud i format per una planta baixa, un primer pis i una coberta de teula ceràmica damunt de bigues de fusta. Aquest cos era més baix que l'edifici de la casa principal amb la façana mirant a migdia i composta per grans eixides de fusta sostingudes per pilars de pedra. Tot el conjunt restava tancat per un mur de pedra que delimitava l'espai de l'era i al que s'hi accedia per una portalada oberta a la cara nord sostinguda per blocs de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç. Aquesta portalada encara conserva els muntants amb restes dels encaixos de les pollegueres i del marxapeu. A migdia hi havia la bassa i el safareig avui cobert de vegetació.

Observacions:

Mlagra que el conjunt estigui en un avançat estat de ruïna i abandonament a partir de les fotografies conservades sabem que presentava l'estructura d'una masia clàssica de tres cossos amb diversos afegits i annexos posteriors fruit d'algunes reformes i dels que encara avui hi ha algunes cantonades marcades amb la data de 1794 i 1798 coincidint amb les reformes del segle XVIII. Amb tot el cos originari deuria ser una casa molt més petita de planta rectangular i amb dues plantes amb un aparell de carreus de pedra més ben treballats que la resta. Avui dia resulta difícil establir una hipòtesi de la seva evolució.

Història

L'origen d'aquest lloc és molt remot, ja que ens apareix esmentat en l'acta de consagració de Sant Llorenç el 983 i també en l'acta de dotació de Sant Miquel de Sant Llorenç el 984 (doc 71). En efecte aquests documents ens parlen d'un alou situat al lloc de "Ratons de Gavarret". Aquest alou de difícil identificació, Jordi Bolòs el situa a la zona de la Coma segons les afrontacions. ".Est ipsum alodem suprascriptum in Comitatu Cerdaniense, in valle Brucranense, in locum que vocant Ratons. Et afrontat ipsum alodem de I paret in ipsa serra Ratonos, et de alia in ipsa Terreros, et de III in vinea de Sanctia vel suos eres, et in IIII in torrento vel ad ipsa reviria" Aquest lloc es podria indentificar amb la Coma atès que la "Terreros" seria la bassa de Tarnes, la serra ratons podria ser la serra de Sant Marc i el torrent es referiria al torrent de la Coma,

afluent del Gavarrós. Val a dir que la vall de Gavarrós té altres afrontacions i com veurem en altres fitxes de Masaners, Pardinella i Saborell i altres rius que no són el torrent de la Coma, cosa que ens permet afirmar que correspon amb aquesta vall. Posteriorment i ja en documents relacionats amb la vila de Bagà, la casa de la Coma i la seva vall ens apareixen nombrats en documents que fan referència a les pastures el 1357 i en que s dubta si els homes de Brocà i els de Gavarrós tenien el dret d'empriu per pasturar el seu bestiar en els terrenys dels uns i dels altres" que els homes de Gavarrós poguessin pasturar i fer jagudes en temps en la parròquia de Brocà dintre dels límits següents In Loco Plan Russola, et loco vocato cap de Canal de Hubert, et in loco vocato Les Travesses sots Fons gracies, et in loco vocato Cao de Canal de Libert, et in loco vocat sots Roca Negra et in loco vovato Solà de Sant March in solo est in capite de les Comes de Castell et in loco Sti Marchi ". Les afrontacions abracen tota la zona de Sant Marc des del cap de la collada grossa amb la canal mala, la bassa de tarnes, la roca negra (roca llaurada), Font gracies i Cercuneda, Sant Marc i la vall de la Coma i pla de sant Marc. El pla de "Russola" podria correspondre amb el pla de l'Arca. No n'hem trobat més referències a aquest lloc que degué continuar a l llarg de la baixa edat mitjana i era moderna, ja que al cadastre de Brocà datat de 1756 se n'hi fa esment amb la qual cosa interpretem que la casa degué sobreviure la pesta negra i al segle XVIII en els documents que hem pogut consultar s'hi continua fent-ne esment (1856).

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS, m (1996). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p- 80 i 206. SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol II p. 321, AMGB. Cadastre de Brocà 1756. AMGB. Full solt. Enumeració de les cases de Brocà.

